

1.1.2 Kratki naglašeni samoglasniki

<i>i</i>	<i>e</i>	<i>ə</i> <i>a</i>	<i>o</i>	<i>u</i>
----------	----------	----------------------	----------	----------

1.1.3 Nenaglašeni samoglasniki

<i>i</i>	<i>e</i>	<i>ə</i> <i>a</i>	<i>o</i>	<i>u</i>
----------	----------	----------------------	----------	----------

1.2 Soglasniški sestav

1.2.1 Zvočniki

<i>u</i>			<i>m</i>
<i>v</i>	<i>l</i>	<i>r</i>	<i>n</i>
<i>j</i>			<i>ñ</i>

Fonološko nasprotje med /v/ in /u/ ni trdno, saj je [u] najpogosteje fonemska različica /v/, zato je /u/ lahko definiran kot t. i. obrobni fonem.²

/j/ je v položaju pred samoglasniki artikulacijsko in akustično bližji priporniškemu [j], v položaju ne pred samoglasnikom pa bližji dvoglasniškemu [i].

1.2.2 Nezvočniki

<i>p</i>	<i>b</i>	<i>f</i>	
<i>t</i>	<i>d</i>		
<i>c</i>		<i>s</i>	<i>z</i>
<i>č</i>		<i>š</i>	<i>ž</i>
<i>č</i>			
<i>k</i>		<i>x</i>	<i>γ</i>
		[<i>h</i>]	

/č/ in /č̌/ sta v procesu sovpadanja.³

² Natančna razvrstitev obeh fonemov je podana v razdelku 2.2.1.

³ Informator, roj. leta 1939, v spontanem govoru fonemov /č/ in /č̌/ ne ločuje. Zaveda pa se, da je (bila) razlika med fonemoma v govoru prisotna in da je sam v preteklosti fonema različno izgovarjal. Na to dejstvo metajezikovno opozarja (*tlè: u Jè:ščke smo cja yù:orli – te stà:ri so yù:orli cja, ma té:leya 'dons na bò:š 'vič 'ču – tà:la fà:riba je ərdé:ča, ti stà:ri so jà:l ərdé:ča, ərdé:cja ... čá:k, še 'jest na znà:m 'vič ré:jč – je jà:u, sən že u'se 'jest plá:cju, 'dons reče'mo plá:ču*, ko pripoveduje o vaščanu, roj. leta 1919, ki se je po drugi svetovni vojni izselil v Francijo in v jezikovni izolaciji ohranil starejšo glasovno podobo krajevnega govora, ki jo informator pozna iz svojega otroštva), na podlagi česar je mogoče določiti prvotno razvrstitev obeh fonemov.

/č/ se fonetično realizira kot [c] v izglasju⁴ in kot [cj] v medsamoglasniškem položaju.⁵

1.3 Naglasni sestav

1.3.1 Naglasno mesto

Naglasno mesto je prosto in fonološko relevantno (pomenskorazločevalna vloga), npr. *ərmé:na* kot rod. ed. od *ər'men* 'jermen' ~ *ərme'na* 'rumena'.

1.3.2 Samoglasniška kolicost

Kolicostna nasprotja obstajajo na naglašeni samoglasnikih in so fonološko relevantna, npr. *'bank* 'lesena skrinja za drva' ~ *bà:nk* kot rod. mn. od *bà:nka* 'banka', *'duh* prid. 'dolg' ~ *dù:h* sam. 'dolg', *'las* 'laz' ~ *là:s* 'las', *'pas* 'pes' ~ *pà:s* 'pas', *'sit* prid. 'sit' ~ *sì:t* kot rod. mn. od *sí:to* 'sit', *'vas* 'ves' ali tož. mn. od *mì:* 'mi' ~ *và:s* sam. 'vas'.

1.3.3 Tonemskost

Tonemska nasprotja obstajajo na dolgih naglašeni samoglasnikih in so fonološko relevantna, npr. *komà:ir* 'komar' ~ *komà:r* kot rod. mn. od *komà:ra* 'pomočnica pri porodu'.

2 Razvrstitev

2.1 Samoglasniški sestav

2.1.1 Dolgi naglašeni samoglasniki se pojavljajo v vseh besednih zlogih in v vseh soglasniških okoljih.

2.1.2 Kratki naglašeni samoglasniki se z izjemo /ə/ pojavljajo samo v edinih ali zadnjih besednih zlogih in v vseh soglasniških okoljih. Samoglasnik /ə/ se pojavlja kot neobstojni samoglasnik samo v edinih/zadnjih besednih zlogih v položaju pred /r/ (*čə'bər čəb'ra*) ter v pložaju med /r/ in /n/ (*čə'rən čər'na*, *Kə'rən Kər'na*).

2.1.3 Nenaglašeni samoglasniki z izjemo /ə/ se pojavljajo v vseh besednih zlogih in v vseh soglasniških okoljih. Samoglasnik /ə/ se pojavlja samo v položaju ob /r/, in sicer kot obstojni samoglasnik ne v izglasju (*ər'men*, *ər'ja*, rod. ed. *vər'xa*) in v pomožniku za 1. os. ed. *sən/səm* ter kot neobstojni samoglasnik v izglasju (*dó:bər dob'ra*).

⁴ Na to, da se /č/ v izglasju fonetično realizira kot [c], bi kazala rima v otroški pesmici: *Ti poví:em no prá:fco: / Tò:fəl ma no bí:elo krá:fco: / 'ɣu Políc ma dví:te kopí:c, / kər tí:ste sní:te, ní:ema 'vič*, v kateri se *kopí:c* rima z 'vič.

⁵ Tovrsten izgovor /č/ je značilen za vzhodne nadiške govore (Dreka in okolica v smeri na Livek in Sovodnje), drugod pa je razlika med /č/ in /č'/ komaj slišna (Logar 1966, [150]).

2.2 Soglasniški sestav

2.2.1 Zvočniki

Razvrstitev fonemov /v/ in /ǰ/ je v glasovnem nizu v večini pojavitev določljiva z njunim glasovnim okoljem: [v] se pojavlja v položaju pred nezaokroženimi samoglasniki *i, ie, e, a, a* (*ví:det, ví:edet, vé:je, vesè:ǰ, vǝrx vǝr'xa, vǝ:s vǝsì*); [ǰ] se pojavlja v položaju pred samoglasnikom *o* (*ǰó:zen, ǰó'da*). [ǰ] se zelo redko pojavlja tudi pred nezaokroženimi samoglasniki (*ǰí:ba 'vrba, ǰis'ka 'vojska, 'ǰemp, trá:ǰenk, ǰǝ:nac, 'ǰank, fè:bǝrǰar*). Ker pojavljanje glasu [ǰ] v glasovnem nizu ni vedno določljivo z glasovnim okoljem, gre pri tem nedvomno za samostojni fonem, in sicer za t. i. obrobni fonem znotraj fonemskega sestava.

/v/ se v položaju pred pavzo premenjuje v /ǰ/ ali /f/ (*krǝ:va ~ rod. mn. krǝ:ǰ ~ daj./mest. ed. krǝ:f*), v položaju pred nezvenečim nezvočnikom v /f/ (*ǰív:et, 1. os. mn. sed. ǰívmó, 3. os. mn. sed. ǰívjó: ~ 2. os. mn. sed. ǰíftá*).

/v/ in /ǰ/ se ne pojavljata v položaju pred /u:/ in /u:ó/.

/j/ se ne pojavlja v položaju pred /ie/.

/m/ se v položaju ne pred neustničnikom in pred *m* premenjuje v /n/ (končnica *-m/-n* za 1. os. ed. sed. *dí:elan#, re'čen#, sǝn dí:elu, sǝn 'šu ~ sǝm ví:edu, sǝm prá:vu* – končnica *-en* za or. ed. m pridevnikov in zaimkov *z nen dob'ren človí:ekan, z nen dob'ren mò:žan ~ z nen dob'rem pù:oban*).⁶

2.2.2 Nezvočniki

Zveneči nezvočniki se v položaju pred pavzo premenjujejo v nezveneče nezvočnike.

/ɣ/ se v položaju pred pavzo premenjuje v /h/ (*sni:eh sneǰá:*).

2.3 Naglasni sestav

2.3.1 Dolgi naglašeni samoglasniki, ki se pojavljajo v vseh besednih zlogih, tj. edinih/zadnjih in nezadnjih, imajo tonemski naglas, so akutirani ali cirkumfektirani.

2.3.2 Kratki naglašeni samoglasniki, ki se pojavljajo samo v edinih/zadnjih besednih zlogih, imajo jakostni naglas.

⁶ Premenjevanje fonemov /m/ in /n/ v nadiškem narečju in širše na slovenskem zahodu je značilno za sandhijevski položaj, kjer je zgodovinsko izpričan tudi prehod /n/ v /m/, npr. v Alasijevem slovarju iz leta 1607 (*adam 'vno, vum 'fuora, dam 'giorno, sim 'figliuolo*) in v jezikovnem gradivu Baudouina de Courtenaya iz druge polovice 19. st. (*Škrátec am máslar*) (Furlan 1991, 26).

3 Izvor

3.1 Samoglasniški sestav

3.1.1 Dolgi naglašeni samoglasniki

i ← ***I** (*li:st, zít; im. ed. in rod. ed. γríč γríča, xríp xríba, kríš kríža, stríc stríca; češník češníka, γlońík γlońíka, lažńík lažńíka, seni:k seni:ka, svetńík svetńíka; mi:šenk mi:šenka; rod. ed. mazi:nca – γlí:sta, zí:ma; moti:ka, si:řka – lí:ce, ví:no – mi:su – im. ed. ned. ní:zek ní:ska ní:sko – im. ed. m in ž ned. γńi:ř γńi:la, ži:ř ži:va*);⁷

← ***i**- (rod. ed. *boží:ča, izí:ka, klí:na, Kobarí:da, mlatí:ča, γoyrí:ča, petelí:na, pí:ča, tí:ča – γrí:va, xí:ša, kí:ta, lí:pa, ní:va, pí:ka, pí:pa, rí:ba, slí:va, ší:ja, žlí:ca – ší:lo, ží:to; kopí:to, korí:to; cedí:lo, vezí:lo; kosí:šče, oyńí:šče, peryí:šče, starní:šče; ví:me – im. ed. ž in s ned. čí:sta čí:sto, sí:va sí:vo, tí:xa tí:xo; bí:stra bí:stro, xí:tra xí:tro*);

← sln. *aj* v primeru *mí:xen mí:xna mí:xno*;

← v prevzetem besedju (*brí:tof, butí:řa, oštari:řa*);

u ← ***ū** (*brú:s, dù:x, pù:st, strù:p, trù:p; jú:nc; im. ed. in rod. ed. klú:č klú:ča, klú:m klú:na, klabú:k klabú:ka, žú:ĺ žú:la; rod. ed. kù:pca ‘kup trave’ – dú:ša, kú:na, lú:na; xřù:ška; sú:ša – ú:sta – lú:č, žù:č – im. ed. ž ned. čù:dna – im. ed. m in ž ned. γlú:x γlú:xa, xù:t xù:da, pù:st pù:sta, sù:x sù:xa – im. ed. dol. drú:h drú:řa drú:ře*);

← ***ū**- (im. ed. in rod. ed. *kú:ščer kú:ščerja; rod. ed. jú:řa, kažú:xa, krú:xa, kú:pa, trebú:xa – bú:la, klú:ka, lú:ža, mú:xa, nú:ta ‘čreda’ – jú:tro – im. ed. ž in s ned. rú:sa rú:so ‘rjav’ – im. ed. m ned. čú:den*);

← ***ŷ** (*dù:h, ù:k ‘volk’; im. ed. in rod. ed. Xú:m Xú:ma, pú:š pú:řa – tú:šča, žú:na – im. ed. m in ž ned. tù:st tú:sta*);

← ***ŷ**- (rod. ed. *Kú:ka, pú:xa – ú:na – im. ed. ž in s ned. dú:řa dú:řo, pú:na pú:no*);

← ***ŷ** v primeru *dú:j dú:ja dú:je*;

← v prevzetem besedju (*pú:ńa*);

ie ← ***ě** (*brí:eh, brí:est, cì:ep, cvì:et, i:es, lí:es, mi:ex, slí:et, snì:eh, svì:et, žlí:ep; Ní:emc; im. ed. in rod. ed. drí:en drí:ena, γrí:ex γrí:exa, xlí:ey xlí:eva, smí:ex smí:exa; lí:šenk lí:šenka; mi:esc mi:esca; rod. ed. xli:epca – lí:exa, lí:eska, stí:ena, strí:ela, zví:ezda; klí:ěšče; besí:eda, obí:ela, si:enca – Brí:ezje, smrí:ěčje; dlí:eto, γńí:ezdo, mlí:eko – pí:esem, bolí:ezen; i:et, rí:ěč, klí:et, sní:et, vî:est, zvî:er – im. ed. ned. bí:ey bí:ela bí:elo, rí:edek rí:etka rí:etko – im. ed. dol. lí:evi lí:eva lí:eve – im. ed. m in ž ned. blí:et blí:eda, cì:ey cí:ela, lì:en lí:ena, lì:ep lí:epa, slí:ep slí:epa, srí:ep srí:epa*);

← ***ě**- (rod. ed. *človí:eka, orí:exa, sanosí:eka, sosí:eda, sví:edra – brí:eka, brí:eza, cí:esta, mí:era, mrí:ěža, plí:ěša, rí:epa, smrí:eka, strí:exa – dú:elo, lí:eto, mí:esto; kolí:eno, polí:eno, želí:ezo; brí:eme, sí:eme, slí:eme, tí:eme – im. ed. ž in s ned. zdrí:ela zdrí:elo*);

⁷ Kjer to ni posebej navedeno, znak * uvaja prvine izhodiščnega splošnoslovenskega fonemskega sestava.

← *ē po skrčitvi < *-bjé (im. ed. *Bazo:te, Kleni:te, korani:te, žyani:te* – im. mn. *ald:i:te – yn:i:es ‘gnijes’, p:i:es ‘pijes’, vel:i:es ‘izlijes’* < popsl. *gněš, *pěš, *uylēš < psl. *gnbjěšb, *rjbjěšb, *ujbjjěšb);

Odraž issln. *ē, nastalega po razvitem tipu skrčitve,⁸ v nadiškem narečju kaže na to, da je ta *ē fonološko sovpadel s issln. *ē in ne issln. *ē, saj izkazuje enake odraze kot issln. *ē̄ (nad. *korani:te = sv:i:et ~ lè:t* < issln. *korenjé = *sujēt ~ *léd < psl. *korenbjé, *sujětъ, *lědъ).⁹

← *ī v položaju pred *r* (*žir:er*, im. ed. in rod. ed. *mexi:er mexi:erja, pasti:er pasti:erja*);

← *i- v položaju pred *r* (rod. ed. *sí:era ‘sir’ – skí:era – sí:eršće*);

← *i v položaju pred *r* v prevzetem besedju (*funcjoni:erat, studi:erat*);

uo ← *ō (*bù:oh, ynù:oj, yù:ot, kù:os, lù:oj, mù:ost, nù:os, plù:ot, pù:ot, rù:ot, rù:oh, sù:ok*; im. ed. in rod. ed. *duxù:or duxù:orja, yaspù:ot yaspù:oda, zlù:odi zlù:odja – blayù:o, kolù:o, mesù:o, nebù:o, prosù:o, senù:o, testù:o, uxù:o, zlatù:o – kakù:oš, kù:ost, mù:oč, nù:oč* – im. ed. m ned. *bù:os* – rod. mn. *otrù:ok*);

ei ← *ē (*lè:t, mè:t, korè:n, plamè:n*, im. ed. in rod. ed. *večè:r večè:ra – jezè:ro, sərçè: – jesè:n, pè:jč, smè:t* – im. ed. m in s ned. *vesè:u vesè:lo*);

← *ē- (rod. ed. *studè:nca – debé:lca, pasté:la, té:pka, žé:m̄ba, žé:n̄ska – močé:n̄e*; im. mn. *čé:la, ré:bra, sé:dla* – del. na *-l* m *mé:du, né:su, pé:ku, ré:ku, té:ku* – im. ed. ž in s ned. *debé:la debé:lo* – im. ed. dol. *dé:sni dé:sna dé:sne*);

← *ē̄ (*plè:s, rè:t, pé:tk*; im. ed. in rod. ed. *rè:p ré:pa – pé:ta – imè:, prasè: – pè:st, vè:s* – im. ed. ž ned. *čè:dna* – im. ed. m in s ned. *ledè:m ledè:no, lesè:m lesè:no, posnè:t posnè:to, strupè:n strupè:no* – im. ed. dol. *svè:t svè:ta*);

← *ē- (rod. ed. *pojlé:da, zé:ta – dé:telá, sré:ča – jé:tra* – im. ed. m ned. *čé:den* – ned. *žé:t*);

← *ē̄, *ē- v položaju pred prvotnim ali drugotnim *j* in *í* (*yrè:je, yrè:je* – nam. *sè:jč – pandè:lk; bré:ja* – ned. *oblé:jč, sé:jč – nedé:la, vé:ja – vé:je*);

← *āj v primeru *zè:jc zè:jca*;

← v prevzetem besedju (*kapè:la*);

or ← *ō- (*Galó:ba, kó:ša, kó:ža, ló:nca, stó:ra – γərmó:ulé, γró:zdje*; im. mn. *ó:kna* – im. ed. m ned. *dó:bər, mó:kər, ó:stər, tó:pu*);

← *ō (*dò:p, drò:h, lò:k, mò:š, prò:t, rò:p, sò:t, zò:p; yó:tc*; im. ed. in rod. ed. *xló:t xló:da, xró:šč xró:šča, kó:t kó:ta, mó:čenk mó:čenska, uó:š uó:ža, yalò:p yalò:ba, obrò:č obrò:ča*; rod. ed. *γò:pca, želò:ca – yó:šča, mó:ka, ró:ka – klò:p, pó:t* – im. ed. ned. *mó:dər mó:dra mó:dro, uó:zek uó:ska uó:sko, uó:tu uó:tla uó:tlo* – im. ed. m in ž ned. *γò:st yó:sta*);

← *ō- (rod. ed. *pó:pa – yó:ba*);

← *ō v položaju pred *u# (*Dò:u – sò:u – nò:u*);

← v prevzetem besedju (*batò:n, facò:u, kantò:n, madò:n*);

⁸ Šivic-Dular 1998, 14–18, 31–32.

⁹ Razviti tip skrčitve je s pomočjo nadiškega gradiva mogoče datirati tudi relativnokronološko. Oblike tipa nad. *ald:i:te* < psl. *lúdsje bi namreč kazale na to, da je bila kontrakcija v času spl. sln. naglasnega pomika s psl. starocirkumfleksiranega zloga na naslednji zlog, ki se datira v 10./11. st., še v teku.

ar ← *ā (γl̥à:s, γrà:t, xl̥à:t, kl̥à:s, là:s, ml̥à:t, mr̥à:k, pl̥à:s, pr̥à:x, sl̥à:p, smr̥à:t, st̥à:n, str̥à:x, tà:t, tr̥à:k, ūrà:t, zr̥à:k; kl̥á:nc, ná:γnoγ; im. ed. in rod. ed. kolá:č kolá:ča, komár: komár:rja, ková:č ková:ča, krá:Í krá:Íla, lopár: lopár:rja, mlá:j mlá:ja, plá:šč plá:šča, roká:ŭ roká:va, sər̥r̥á:k sər̥r̥á:ka, žár žá:ra; prá:zenk prá:zenka, trá:ŷenk trá:ŷenka; γaspodár: γaspodár:rja, mesár: mesár:rja, zidár: zidár:rja; jà:strep jà:streba, pà:Ík pà:Íka; rod. ed. xl̥à:pca, pà:ŭca, pjà:nca, st̥à:rca – brá:da, γl̥à:va, sl̥à:na, trá:va; plá:na; mel̥à:va, oγrà:ja, otà:va, pjà:nka, težà:va – kà:m̥ne, zdrà:ŭle; ūl̥à:ko, ūrà:ta – γolà:zen; dl̥à:n, mà:st, rà:st – im. ed. ned. krá:dek krá:tka krá:tko, prá:zen prá:zna prá:zno, rá:ŷen rá:ŷna rá:ŷno, ná:γu ná:γla ná:γlo – im. ed. ž ned. pjà:na – im. ed. dol. mà:l mà:la mà:le, prà:f prà:va prà:ve – im. ed. m in ž ned. drà:h drá:γa, ml̥à:t mlá:da, nà:h ná:γa, pl̥à:n plá:na, sà:m sá:ma, slà:n slá:na, zl̥à:t zlá:ta);

← *ā- (im. ed. in rod. ed. já:ŷor já:ŷorja, ká:men ká:m̥na; rod. ed. brá:ta, γrá:xa, xr̥á:ma, Lá:xa, lá:za, má:ka, mačérá:da, modrá:sa, mr̥á:za, obrá:za, potplá:ta, prá:γa, rá:ka; γá:bra, ká:šl̥a – já:ma, ká:ča, ká:na, ká:ša, krá:va, má:ma, slá:ma, ūrá:na, žá:ba; lopá:ta – blá:to, má:slo, sá:dlo (!); klá:dvo, tná:lo – lá:kot, pá:met, stá:rost – im. ed. ž in s ned. boyá:ta boyá:to, pišká:va pišká:vo, slá:va slá:vo, stá:ra stá:ro, zdrá:va zdrá:vo – im. ed. m ned. γl̥á:dek, lá:čen – im. ed. ned. s pjà:no);

← *ā (dà:n, mà:x, là:n, pà:ŭ – vâ:s – im. ed. m ned. bərdà:k, γraŋà:k, γorà:k, sladà:k, težà:k – bolà:n, dužà:n, dromà:n, laxà:n, mastà:n, mexà:n, močà:m, potà:n, prašà:n, sočà:n, stərmà:n);

← *ā- (má:ša – im. ed. m ned. má:du, pá:sji);

← v prevzetem besedju (im. ed. ž in s ned. plá:va plá:vo);

ər ← *ā (tór̥ne – đr̥ž, smər̥t – mór̥tu – im. ed. dol. pər̥f pər̥va pər̥ve);

← *ā- (γórl̥o, zórn̥o – im. ed. ž in s ned. mór̥zla mór̥zlo);

← *ā- (vər̥x).

3.1.2 Kratki naglašeni samoglasniki

i ← *i (k'lin, i'zik, 'pič'kot'; mla'tič, ŷoγ'rič'ogrc', 'tič – 'miš, 'nit, 'rit – im. ed. m ned. 'čist, 'siŭ, 'sit, 'tix);

← *āi ('di'daj', 'ki'kaj', sko'ri'skoraj');¹⁰

← *ē v primeru 'vič';

← *ə v primeru o'γiŋ;

u ← *ū ('juh, ka'žux, k'ruŷ, 'kup – im. ed. m 'rus);

← *ū ('Kuk, 'pux – im. ed. m 'duh, 'pun);

← *il, *ül, *əl, *äl (del. na -l m xo'du, γo'nu, lo'mu, mo'lu, no'su, pro'su, to'ču, ŷo'zu; del. na -l m ču; ko'tu, o'ru, pa'ku – del. na -l m šu; del. na -l m če'su, dər'žu, iγ'ru, kle'su, ko'pu, pe'lu, poz'nu, me'tu, z'nü);

e ← *ē (člo'vek, x'lep, x'ren, med'vet, op'len, o'rex, sano'sek – zd'reŷ – del. na -l m bo'leŷ, 'deŷ, γo'reŷ, γ'reŷ, 'meŷ, se'deŷ, smər'deŷ, 'teŷ 'hotel' – ŷo'ne'zunaj');

← *ē (čep – im. ed. m ned. de'beŷ, ər'men, ze'len);

← *ē (poγ'let, 'zet – te'le, ŷre'me – sno'žet);

← prednaglasni *e v zlogu pred *i, *ə (stu'denc, Ko'bart);

← *ə v položaju pred *n in *ŋ (a'den 'eden, po'zen, ske'deŋ);

¹⁰ Prim. ledinsko ime (Perati) or. ed. Pot krá:jam, tož. ed. Pot k'ri.

- ← *-i v položaju pred *n* v primeru *pete'len*;
- ← prednaglasni *ə v primeru *'seda'zdaj*;
- o** ← *-ō (*'bop, γ'rop, γ'rost, k'lop, 'kou, 'koń, 'mol, 'pot, sa'kou 'sokol, s'nop, s'tou, st'rop, 'you – č'e'lo, ok'no, reb'ro – im. ed. m ned. 'you, γ'labok, ša'rok, ve'sok*);
- ← *-ō (*'pop 'poppek' – tož. ed. sest'ro, te'to, že'no*);
- ← prednaglasni *o v zlogu pred *-i, *-ə (*'bošč – ka'zouc, k'louc, 'konc, 'korc, 'lonc, z'lonc*);
- ə** ← *-ə v položaju pred izglasnim *r (*č'e'bər*);
- ← *ə v *-rn (*Kə'rən, tərən – čərən*);
- ← *-i v položaju pred *r* (*'sər'sir*);
- a** ← *-ā (*'brat, γ'rax, x'ram, 'Lax, 'las, 'mak, mač'e'rat, mod'ras, m'ras, ob'ras, potp'lat, p'rah, 'rak – t'la – im. ed. m ned. bo'gat, p'jan, piš'kau, s'lab, s'tar, zd'rau*);
- ← *-ā (*'bat, 'daš, 'pas, sta'bar – 'vas 'ves*);
- ← prednaglasni *a v zlogu pred *-i (*Ko'bart*);
- ← v prevzetem besedju (*p'lay*).

3.1.3 Nenaglašeni samoglasniki

- i** ← *i za soglasniško skupino (ne)zvočnik + zvočnik (*sí:ekli ~ zbrà:l*) ali po naliki na naglašeni položaj (im. ed. s ned. *γnilù:o ~ žvù:o*, tož. ed. *zmò*: ob mlajšem *živù:o, zimò*);
- ← *iē (*ič'men, i'zik*); *-ěj, *iā-, *-oj- v primerih *zlù:odí, i'sen, i'ce, uis'ka*;
- u** ← *u (im. ed. s ned. *γluxù:o, xudù:o, pustù:o, suxù:o*);
- ← *j (*bu'xa – im. ed. m ned. dužà:n – im. ed. s ned. tustù:o*);
- ← *-ou, *-əu, *-aui (im. ed. m ned. *bú:ku, yá:bru, já:uorju, isé:nu 'jesenov', sosí:redu*;¹¹ *bú:ku, brí:tu, cí:erku, 'ta na Mú:ruc*);
- ← *-il, drugotni *ə v soglasniškem sklopu soglasnik + *l*, *-al, *-ěl (del. na *-l m γù:oru, mí:eru, narè:du, osù:olu, posù:šu, prá:vu, usà:du*; im. ed. m ned. *ná:γu – del. na -l m né:su, pé:ku, ré:ku, té:ku*; del. na *-l m dí:elu, γlé:du, ká:zu, mí:ešu, plé:su, zvé:zu, kí:su – del. na -l ví:du, ví:edu*);
- ← *ə v primerih *buš'ela, duxù:or*;
- e** ← *ě (rod. ed. *breyà:, lesù:, sneyà:, svetù: – tož. ed. lexò:, stenò:, zvezdò: – im. ed. s ned. bledù:o, celù:o, lenù:o, lepù:o, slepù:o, srepù:o*);
- ← *e (*sest'ra, te'ta, že'na*);
- ← *ę (rod. ed. *pesti:, vezi:*);
- ← prednaglasni *ə v primerih *č'e'bər, Č'e'dat, ske'deń*;
- ← drugotni *ə v soglasniškem sklopu soglasnik + *m/n* (*γolà:zen, pi'esem*);
- ponaglasni *ə pri pridevnikih na *-ən in *-ək, ki je prvotno najverjetneje onemel (kot npr. pri samostalniških na *-əc in *-ək, npr. *xlá:pc, júnc – pé:tk, pandè:lk*), kasneje pa se je za olajšanje soglasniškega sklopa ponovno vrnil neobstojni *e* (im. ed. m ned. *č'é:den, čú:den, lá:č'en, mlá:č'en, prá:zen, rá:u'en, trú:den – γlá:dek, krá:dek, ní:zek, ri:edek, uó:zek*);
- ← *ə s sklopu *črě (*čeri:šná, čeri:euí, čeri:es*);

¹¹ Drugotna skupina *-ou-, nastala v soglasniškem sklopu *-oun- < *-omn- se pojavlja v nad. *pítun pítuna pítuno* 'velik o sadu, plodu; necepljen, o sadnjem drevju' < issln. *pítomn- < psl. *pítomъn-.

← prednaglasni *i v položaju za v (*vení:ka, ve'sok veso'ka veso'ko* – v psl. predponi **uy-* kot npr. v *vebrá:t, vekí:dat, velí:t, vepí:kaŋ*);

o ← *o (*ko'sa, ko'za, os'la, ŋo'da* – *lí:eto, mí:esto, ŋlá:ko* 'del sani');

← *ɔ (rod. ed. *soší:eda; možá:, robù:, zobà:* – rod. ed. *klopi:* – im. ed. ned. s *ȳostù:o*);

← *ə v primerih *lox'no* 'lahko', *ŋo'ne* 'zunaj';

← *au, *ou v primerih *ȳlońí:k, Bazoí:e*;

ə ← *r skupaj z r (im. ed. ž in s ned. *mərt'va mərt'vo* – im. ed. ž in s ned. *ȳər'da, tər'da*);

← drugotni *ə v soglasniškem sklopu soglasnik + r (*vi:ətər – dó:bər, mó:dər, mó:kər, ó:stər*);

← *ri po izpadu nenaglašenege *i ob *r skupaj z r (*bərdà:k bərt'ka bərtkù:o*, predlog *pər*, predpona *pər-* npr. v *pərné:st, pərpelá:t, pəryná:t*);

a ← *a (im. ed. ned. s *drayù:o, mladù:o, nayù:o, planù:o, samù:o, slanù:o, zlatù:o*);

← prednaglasni *ə (*pa'ku – das'ka, la'ȳa, may'la, sta'za, ta'ma* – *lažńí:k – staklé:nca, žańí:ca* – im. ed. ž in s ned. *mad'la mad'lo*);

← prednaglasni *o najverjetneje položajno (sporadično disimilatorično o-jevsko akanje, pogosteje za mehkonobniki in ustničniki) (*damó:ŋ – ȳalò:p, ȳaspù:ot, ȳaspodá:r, ȳaspodí:ńa; ȳla'bok, kakù:oš, kalò:urat, ka'zoŋc, ka'žux; klabù:k; mače'rat, pa'loh, pandè:lk, pasté:la, pa'tok, sa'koŋ, sabó:ta, taporí:šće*);¹²

← ponaglasni *o redko (*sí:eratka*);

← prednaglasni *e, *ě sporadično (e-jevsko akanje) (*a'den ad'na ad'no, ȳrańà:k, mazi:nc, sano'sek, tras'ka, vas'na*);

← prednaglasni *i v primeru *ša'rok*.

3.1.4 Izguba samoglasnikov

∅ ← *-ǰ po umiku naglasa v položaju ne pred izglasnim zvočnikom (*oŋs – ka'zoŋc, k'loŋc, 'konc, 'korc, 'lonc, z'ŋonc* – *stu'denc*);

← **ponaglasni *ə** v položaju ne pred izglasnim zvočnikom, npr. v priponskih obrazilih *-əc, *-ək (*ȳò:pc, xlá:pc, xli:epc, kù:pc, mazi:nc, pà:ŋc, pjà:nc, stà:rc, želò:c; ȳó:tc, jú:nc, klá:nc, Ní:emc – pandè:lk, pé:tk*);

← *-j po umiku naglasa v položaju ne za soglasniškim sklopom (ne)zvočnik + zvočnik (*'bošč, Ko'bart, 'velk* – im. mn. *ot'roc* – *daj./mest. ed. 'žen, 'kop* – *mest. ed. po'noč, ŋ 'peč, ŋ 'vas, ko'koš* – 2. os. ed. velelnika *'nes, 'ŋos*);¹³

← izglasni ponaglasni *i v odprtem zlogu v položaju ne za soglasniškim sklopom (ne)zvočnik + zvočnik (*lá:n* – dosledno v *daj./mest. ed. samostalnikov a-jevske sklanjatve z nepremičnim naglasom na osnovi in mešanim naglasmom 'xí:š, xrù:šk, ȳlá:f* – redko v 3. os. ed. sedanjika glagolov s sedanjiško pripono *-i-* tipa *mó:t*, kjer je bil onemeli **-i* nalikovno nadomenščen z *-e-* iz oblik, v katerih se je prvotni **-i-* pojavljal v zaprtem zlogu, tipa *mó:ten mó:teš* → *mó:te*);

¹² Pogoji, v katerih prihaja do položajnega o-jevskega akanja, so opredeljeni takole: »disimilacijsko akanje« (Logar 1966, [149]), »v položaju za labiali in velari ter sporadično za dentali« (Logar 1981b, [257]), »za k, h, m, p« (Logar 1996a, [315]).

¹³ Prim. 3.3.1.

← neizglasni ponaglasni **i* v priponskih obrazilih *-ica, -ina* (*jú:žna, kráfca, ló:nca, ní:fca, pá:lca, prá:fca, rú:sca, tá:šca, žá:pca*);

← prednaglasni **i* v položaju ob zvočnikih (dosledno v položaju za *r*: *bərdà:k bərt'ka bərtkù:o* 'priden', predlog *pə*, predpona *pə-* npr. v *pərné:st, pərpelát, pərynát* – dosledno v mn. in dv. sed. glagolov s sed. pripono **-i-*, kjer je bil **i* sicer nalikovno nenaglašen, npr. *živmò: žiftá: živjó: živmá: žiftá: žiftár*, tako *boljó:, visjó:, tiščjó:, živjó:* – nedosledno v drugih pregibalnih vzorcih: starejše *zí:ma zmò:* za običajno *zí:ma zimò:*, starejše *ži:u ží:va žvù:o* za običajno *ži:u ží:va živù:o* – *žvâ:u žvali:, živ:na*;

← prednaglasni **u* v položaju za *r* (*dəř'ba – ər'men* 'rumen');

← **e, *ę* v položaju ob *r* (*ər'men* 'jermen', *por'češ* 'porečeš', *nardmò:* 'naredimo');

← **ě* v večzložnicah v položaju za *s* redko (*prí:eska, skí:era – sno'žet*);

← ponaglasni **ę* v primerih *mí:esc mí:esca, pá:l'k pá:l'ka, zè:jc zè:jca* ob naslonitvi na samostalnike s priponskima obraziloma **-əc, *-ək*;

← **o* v položaju ob *u* (*u'ca – yuori:t*).

3.2 Soglasniški sestav

3.2.1 Zvočniki

Nastali iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih zvočnikov, poleg tega pa še:

u ← **ø* v položaju pred **q* kot protetični *u* (*uó:š, uó:ylé – uó:tu, uó:zek – uó:xat*);

← **b* v primeru *k'louc klou'ca* 'klobčič';

v ← **u* v položaju pred nezaokroženimi (naglašenimi ali nenaglašenimi) samoglasniki, ki niso onemeli (*ví:det, ví:edet, vâ:s, vər'ca* 'vrv za vezanje sena', *vərx, vərt – krá:va, ní:va, ylá:va, trá:va* in nalikovno *krá:vo, ní:vo, ylavò:, travò:*);¹⁴

m ← **b* v skupini **bn* (im. ed. ž in s ned. *drom'na dromnù:o*);

n ← **m* v položaju, ko ta ni pred ustničnikom, izjema je ustničnik **m* (končnica *-m/-n* za 1. os. ed. sed. *dí:elan#*,¹⁵ *re'čen#*, *sən dí:elu, sən šu ~ səm ví:edu, səm prá:vu* – končnica *-en* za or. ed. m pridevnikov in zaimkov *z nen dob'ren človí:ekan, z nen dob'ren mò:žan ~ z nen dob'rem pù:oban*);¹⁶

← **l* po različenju v soglasniškem sklopu **ll*, nastalem po onemitvi nenaglašenega **i* (*so mí:senli* 'mislili so', *sta mí:senla* 'mislila sta');

í ← **ø* v skupini **uj* (*drí:eu'le, yərmó:u'le, zdrà:u'le*);

¹⁴ Na sledi glasovne spremembe issln. **u* > Jevšček *b* v položaju pred sprednjimi samoglasniki bi kazal primer Jevšček *bazobína* 'bezeg' < psl. **bъzoуйна*. Mogoče je tudi, da je leksem prevzet iz sosednjih govorov (Piki, Avsa, Perati, Plohi, Livek), kjer je ta prehod znan. Na mešanje odrazov za issln. **u* in issln. **b* bi kazala tudi primera *s'lap slá:va slá:vo* < psl. **slābъ *slāba *slābo* s issln. **u* v medsamoglasniškem položaju in *bazò:u bazù:ola* 'vozel' s protetičnim **u*.

¹⁵ Znak # označuje pavzo.

¹⁶ Prehod issln. **-m* > *-n* je značilen za večino nadiških govorov z izjemo govorov Dreke in okolice (Logar 1966, [150]) ter govorov na Livškem z izjemo Jevščka.

- ← **l* v primeru *γlù:x*;
ń ← **n* včasih v bližini mehkonebnika *k* (češńík: *k* češńík: *ka*, *γlońík: k* *γlońík: ka*, *γrańà: k* *γrańík: ka* *γrańík: uo* – *ńí: va*, *o'γiń* *o'γńà*);
j ← **o* v položaju za **e*, **ě*, **ę* in pred **t* (ned. *pè:jč*, *ré:jč* – ned. *sé:jč* – im. ed. m in s ned. *ardé:jča* *ardé:jče*).

3.2.2 Nezvočniki

Nastali iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih nezvočnikov, poleg tega pa še:

- d* ← **o* v skupinah **zr*, **žr* (*zd'reu* *zdri:ela* *zdri:elo*; *ždri:et*, *ždre'be*);
 ← **t* v primeru *krá:dek* *krá:tká* *krá:tko* po naliki na tip *rí:dedek* *rí:etka* *rí:etko*, *ylá:dek* *ylá:tká* *ylá:tko* in v korenu *med-* kot v *med'la*, *me'deš*;
š ← **s* v položaju pred **ń* ali drugotnim *ń* (češńík: *k* češńík: *ka* 'česen');
 ← **č* v primeru *bušē:la* 'čebela';
ž ← **z* v položaju pred **ń* ali drugotnim *ń* (or. ed. *ž'ńí:n* 'z njim', *ž'ńó:* 'z njo', *ž'ńí:m* 'z njimi');
č ← **t* (*mù:oč*, *nù:oč*, *pè:jč* – im. ed. *ž* in s ned. *ardé:jča* *ardé:jče* – ned. *ré:jč*, *oblé:jč*, *sé:jč*);
γ ← **g* ne v položaju pred pavzo (*γó:ba*, *sneyà*);
 ← **o* v položaju pred **o* redko kot protetični glas (*γo'sa* 'osa');
 ← v prevzetem besedju (*buti:γa*, *fí:γa*);
h ← **g* v položaju pred pavzo (*sní:eh*);
x ← **x* (*xlí:reu*);
 ← tujejezični *f* v starejšem besedju (*'luxt*);
f ← **u* v položaju pred nenaglašnim *i*, ki je onemel, in nezvenečim nezvočnikom (*ńí:fca*, *prá:fca*, 'ta na *ylá:f*, 'tu u *ńí:f* – im. ed. dol. m *prà:f*, *pà:rf*);
 ← tujejezični *f* v mlajšem besedju (*bri:tof*, *fí:γa*).

3.2.3 Izguba soglasnikov

- o* ← **i* v položaju pred **ě* > nad. *i:en* 'jem', *i:es*, *i:et* – končnica im. mn. samostalnikov moške *o*-jevske sklanjatve z mešanim naglasom *-i:en*, npr. *aldí:en*);
 ← **u* v položaju pred **o* > nad. *u:o*, **ū*, **ù*-, **ǔ*, **ǖ* > nad. *u:o* (*tù:or*, *ù:k*, *ù:os*, *zù:on* – *ú:na* – del. na *-l* m ed, s ed, m mn., ž mn. *γù:oru* *γù:orlo* *γù:orli* *γù:orle*);
 ← **u* skupaj s predhodnim kratkim naglašnim ali nenaglašnim **a*, ki preideta v kratki naglašeni ali nenaglašeni *u* (glej 3.1.3 *u*);
 ← **l* skupaj s predhodnimi kratkimi naglašnimi ali nenaglašnimi **i*, **u*, **a*, **a*, ki preideta v kratki naglašeni ali nenaglašeni *u* (glej 3.1.3 *u*);
 ← **i* skupaj s predhodnim kratkim naglašnim ali nenaglašnim **a*, ki preideta v kratki naglašeni ali nenaglašeni *i* (glej 3.1.3 *i*);¹⁷
 ← **g* v obliki *mó:u* 'mogel';
 ← **r*, **l* skupaj z **i* v kratki obliki krajevnih prislovih 'γo 'gor, gori', 'do 'dol, doli';
 ← **d* v položaju pred **c* (*γó:c*, *želò:c*).

¹⁷ Prim. vire za kratka naglašena *i* in *u* (razdelek 3.1.2) ter nenaglašena *i* in *u* (razdelek 3.1.3).

3.3 Naglasni sestav

3.3.1 Naglasno mesto

Nesplošnoslovenske naglasnomestne spremembe so: 1. narečni praslovanski umik naglasa s praslovanskega dolgega srednjega samoglasnika z naglasom tipa novega akuta na prednaglasno kračino (*poló:žēš, počē:san*) (umik na prednaglasno dolžino je splošnoslovenski: *xvá:leš, napí:san*); 2. nesplošnoslovenski umik naglasa s cirkumflektriranega dolgega srednjega skrčka na prednaglasno kračino (*pó:znaš pó:znote*) (umik na prednaglasno dolžino je splošnoslovenski: *mí:ēšaš mí:ēšate*); 3. nesplošnoslovenski umik naglasa s *-ə v položaju ne pred izglasnim zvočnikom (*ka'zouc, k'louc, 'konc, 'korc, 'lonc, 'ous, stu'denc, z'ounc ~ če'bər, po'zen*) in s *-i v položaju ne za soglasniškim sklopom (ne)zvočnik + zvočnik, in sicer dosledno v zaprtem zlogu (*'bošč 'božič, Ko'bart 'Kobarid, 'velk 'velik*) in nedosledno v odprtem zlogu (im. mn. *ot'roc ~ ko'ni, po'noč*).

3.3.2 Samoglasniška kolikost

Nesplošnoslovenski kolikostni spremembi sta: 1. zahodno- in južnoslovensko zgodnje podaljšanje kratkih akutiranih samoglasnikov v nezadnjih besednih zlogih, in sicer tako v predzadnjih kot v predpredzadnjih (*já:ma, já:γoda*); 2. skrajšanje prednaglasnega zlogotvornega *ɾ < *CɛrC/*CɛrC (*čər'na, γər'da, tər'da*).

3.3.3 Tonemskost

Nesplošnoslovenska tonemska sprememba je pojavljanje odraza popraslovanskega novega cirkumfleksa v nekaterih slovničnih kategorijah (deležnik na -l tipa *γori:ela*; rod. mn. tipa *kù:pu, brà:tu*; or. ed. tipa *kù:pmi, brà:tmí*; nedoločniki tipa *kupì:t, nosì:t, sušì:t*).

4 Besedilni zgledi

4.1 Godec opolnoči gode na pokopališču

'Ma, a ví:eš, 'ta pər Mašè:rex, kù:o-j blù:o? J-bì:u en Velì:kacu γó:c. Kù:o mu-j blù:o imè: tí:stemu? 'Jest γa pó:znan, mì: smo 'γu Lí:ńofc sí:rekli né'γa travò:i. En tù:o-j blù:o za čá:sa po drú:γi 'uejsk, za čá:sa Amè:rike, k smo bli: 'γor, 'ne. So mu já:l, mì:slen, de mu dajó: ..., de so mu zbrà:l za cí:releγa telè:t sò:ũdu kupì:t, 'ne, če γré: opò:ũnoči: tí:e na brì:tof, tí:e na Tərčmú:n, ma de zaγó:de dvi:e pí:esmi, dvi:e melodi:je, de bojo čú:l, de bo 'ta na brì:tofe γó:du, 'ne.

»Jà:,« j-jà:u, »γré:n!«

P'jan je bì:u má:lo, je 'šu. Gó:de, γó:de, 'ne, zaγó:de an prí:de nazá:j, 'ne. Pù:obič! An 'ta so γa γlédli, de ..., a so γa ..., a mà: bəryè:ške celè:, a mà: jó:po celò:, a so γa rastəryal te mǎrtvi, 'ne. Kər ní:e blù:o 'nič:

»Ma kù:o? A-t ní:eso 'nič narè:dli?«

»Nič!«

»Ma kù:o-j tù:o, de-t ní:eso 'nič narè:dli! Ja pa bi ti mù:orli 'ki narè:st!« 'ne.

»Ja,« j-jà:u, »ní:esan bè:dneγa ví:du, m-ní:eso 'nič narè:dli.«

So mí:senli, de prí:de 'vas rastəryan nazá:j, de γa stəryajo te mǎrtvi, 'ne.

O'ni so bli: γotó:vi, de na pó:jde al pa, de če že pó:jde, de γa pa rastəryajo.

An te'le, za cí:leɣa telé:t kupí:t dná:rja-j zaslú:žu. An pot'le in je pa prá:vu, kakù:o-j narè:du. Je ré:ku:

»Kər sən tɪ:ɐ pər'su,« je ré:ku, »sən se žé:ɣnu, sən zmo'lu an sən oblú:bu ɥ'sen tí:sten mərtven, k-so 'tan potkó:pani, de pò:ɥ dná:rja, kar ɣa zaslú:žem, de plà:čan má:še.«

An je pò:ɥ dná:rja za má:še dà:ɥ, za tí:ste mərtve, jà.

4.2 Tatova ponoči preštevata ukradena jabolka na pokopališču

'Du Čeplesi:ščex sta dvà: krá:dla, tatà:, já:pke, 'ne, po'noč. En 'ta seví:ede, po'noč celò: nù:oč okò:ɥ xodí:la an 'ta:

»Seda,« sta ix mí:ela 'du žá:kíle, 'ne, sta š'la, »'kan ɣremá:?'«

»Jà:, tlè: nas bojo ví:dli, nas ɥšà:fajo.«

»Puj,« j-jà:ɥ, »ɣremá: 'tu brí:tof,« j-jà:ɥ, »tí:e na prí:de bè:den,« 'ne.

'Ta, kər sta brí:tof ..., kər sta otpé:rjala ɥrá:ta, 'ne, se in je tí:st žá:kef usù:, 'ne, en 'ta so dví:e já:pke 'ɥon pá:dle.

»À:!'« j-jà:ɥ, »naj so tlè:, sa prí:dma pot'le,« 'ne, »sa prí:dma pot'le po ñè:,« 'ne.

'Ta sta š'la 'ɣor za en spomeník en 'ta sta takolè:.

»Ad'no me'ne, ad'no te'be, ad'no me'ne, ad'no te'be,« 'ne, »sta tá:lala já:pke,« 'ne.

J-blù:o zjú:tra, ɣré: mé:žnar zvonít, 'ne, tí:e na Tərčmú:n, 'ne, en 'ta tí:ste čù:je.

»Ad'no me'ne, ad'no te'be.«

An 'ta letí: xí:tro 'do ɣ ɣaspù:odu:

»Joj, ɣaspù:ot nù:nc, čú:jte,« je já:ɥ. Je já:ɥ: »'ɔr ɥ brí:tofe sta Zlù:odi an Bù:oh, duší:ce parttá:, duší:ce tà:lata,« j-jà:ɥ.

»A rí:es,« j-jà:ɥ, »'puj, 'puj,« j-jà:ɥ.

Prítta 'ɣor:

»Ad'no me'ne, ad'no te'be.«

Onà:dvà: sta 'ta za ɥrá:tex pa ɣlé:dla, 'ne, poslušá:la.

»Ad'no me'ne, ad'no te'be. Bè:n,« j-jà:ɥ: »Tè:le sma 'seda raspà:rtla, ɣremá: še po te drú:ɣe dví:e 'do zza ɥrá:t.«

An 'ta sta takù:o letí:ela ɣaspù:ot an mé:žnar, sta mí:senla, ɣré:sta po ñè:, onà: ..., tatà: ɣrestá: pa po tí:ste dví:e já:pke, 'ne.

»Seda ɣré:ma pa po tí:ste dví:e, k sta 'do za ɥrá:tmi,« 'ne.

Ta'da sta takù:o letí:ela, de so se im petè: 'tu 'rit tú:kle.

4.3 O zlodeju in zakladu

Je b'la na druží:na 'do pər Pikó:ne, sa-j vàs, 'ne? En za pərvi 'maj so blè: šmá:rence, 'ne, cì:ɥ 'maj so xodí:l rožá:r 'molt en Marí:jo části:t, má:ja mí:esca, 'ne. En 'ta je tista druží:na, tist mé:žnar, k-je bì:ɥ 'ɣor, so š'li, so cí:erku lepù:o opú:cal, k-je blù:o 'do spù:ot, 'ne. So cí:erku opú:cal en so brí:sal prà:x an 'do pər sveten Mixí:ele, 'ne, en 'ta so 'še zlù:odja opú:cal, tí:st ɣa-j lepù:o opú:cu, zlù:odja, 'ne, k je bì:ɥ oprà:n an 'ta še oflo'ku ɣa-j, 'ne, z ró:žmi, 'ne. Opflo'ku ɣa-j ró:žmi, 'ne.

»Nù:, 'seda bo lepù:o, smo cí:erku ušτί:mal, bojo lax'no šmá:rence,« 'ne.

En 'ta, je b'la pa navà:da ..., je b'la pa navà:da u tí:sti 'vas za pèrvi 'maj mlá:j mí:et, 'ne, ušé:jč. De 'kam pój:de pù:oñ drú:h dà:n, je takolè: študi:eru. En 'ta po'noč sá:ña, po'noč je sa'ñu.

Je 'šu po mlá:j s skí:ro takolè:, 'ne, 'gor po ní:eki xó:st en 'tan je b'la ena plá:ña, rauní:na, an cí:esta an 'ta prí:de na čer'nem ko'ne en mò:š 'sa x ñe'mu, 'ne. Prí:de 'san, tí:st koñení:k se uštà:ve, 'ne. Je 'meu 'ta pot klabú:kan royè:. Je bi:u zlù:odi.

»'Lej,« j-jà:u, »učè:ra,« j-jà:u, »s me lepù:o opú:cu, 'do na Stà:ri 'gor,« j-jà:u, »'lej,« j-jà:u, »ti dà:n ká:so, de,« j-jà:u, »bó:š bo'gat 'seda.«

Mu-j dà:u ká:so zlatà:, 'ne, en 'ta-j jà:u:

»Zakopà:j jo,« j-jà:u, »te bojo əldi:e ví:dli, te ukrà:dejo,« j-jà:u, »sa mà:š skí:ero,« j-jà:u, »za'kop,« j-jà:u ní:ekam,« j-jà:u, »'jest bom pa γlé:du, de na prí:de ká:k,« 'ne.

En se-j obr'nu, j-šu tí:e 'pot ..., j-šu xí:tro 'uon s pót:tí:e po ... blí:zu ene'ya xrá:sta, blí:zu ene'ya drevè:s, 'ne, γa-j zako'pu an 'deu, je 'deu špí:co 'gor. An 'ta j-pər'šu zlù:odi 'gor.

»Ma,« j-jà:u, »čù:ješ,« j-jà:u, »me'ne se na zdí: dob'ro,« j-jà:u, »tù:ole, prí:de ká:k,« j-jà:u, »uzá:me špí:co an 'ta na boš ví:edu [kí:e-j].«

»Jà:, bèn,« j-jà:u, »reci: mi pa tí:, 'ki naj nardí:m. Ká:ko zná:mje naj dé:nen?«

»Ví:reš 'ki,« j-jà:u zlù:odi, »se obərnem,« j-jà:u »'jest, poseri: se,« j jà:u. Poseri: se!« 'ne. »Tí na nobè:den d'rek uzá:me.«

'On se-j pos'ru, u resníc se-j pa 'du pasté:l pos'ru. Je 'du pasté:lo s'ru, de-j začè:lo smərdí:et en 'ta j-jà:la že'na:

»Ki di:elaš,« j-jà:la, »tlè:, tlè: u onì:, tlè: u pasté:lo sé:rješ,« 'ne.

En 'ta sta xi ..., je b'la u'sa pasté:lá umà:zana, u'sa kám:ra smərdí:ela, an 'ta:

»Ká:j s tà:bo! Ká:j s tà:bo!«

En 'ta i prá:vu, 'ne, kù:o-j sa'ñu ob zlù:odja.

»P'rou ti stojí:, 'ka si zlù:odja oflo'ku učè:ra. Ká: si zlù:odja,« j-jà:la, »učè:ra oflo'ku.«

4.4 Sveti Tilih zbeži med mašo z oltarja

So mí:el tlè: u Benečí:ji – ma čá:k, u kéré:rem krá:ju, je p'rou poví:edlo, u kéré:rem krá:ju – cí:erku, je b'la posveče'na svetní:ku své:temu Tí:lixu. Ən en'kərt na lí:eto na ñe'ya γù:ot je bi:u se'ñan, je bi:u 'velk se'ñan, de so se od 'dost fà:r zbrá:l əldi:e, de so počástí:l své:teγa Tí:lixa. Na ví:en 'seda prù:ot kéré:remu je bi:u zavé:tnik, 'ne. Dob'ro. Ən so tú:t pè:tjarji xodí:l, 'ne, tlè: po Benečí:j so petlá:l mó:ko, in je tú:t pre'cej pè:tjarju xodí:lo, k so petlá:l tlè: po Benečí:j, 'ne [...]. In tí:st mé:žnar je 'šu 'gor, je očé:du cí:erku an kar je bi:u 'vas ot pà:jčune an ot praxù: tist svet Tí:lix, 'ne, takù:o k γa-j brí:su, se mu-j zasù:, se mu-j γlá:va ottəryala 'dol an rokè:, 'ne, takù:o je bi:u s'tar.

»À:, mú:oj Bù:oh, mú:oj Bù:oh,« je ré:ku, »'ki nardí:n? Jú:tre, jú:tre je prá:znik,« 'ne, »jú:tre je prá:znik, svet Tí:lix se-m je pa zasù:. Əldi:e me ubí:jejo, me ukú:nejo, 'ne. 'Ki naj nardí:n?«

U'se, u'se se mu j zasù:lo, stá:ro j blù:o.

- »Ki naj nardí:m?«
 An 'ta ɣa-j 'teu, ɣa-j uʒè:u 'dol, de ɣa zakò:la, de ɣa zaflì:ka, se mu še 'buí sesù, 'ne. Je jà:u:
 »Drú:zeɣa mi na preostà:ne ku ...«
 ɢa-j nabá:su 'tu žá:keí, 'ne, ɣa ja né:su damó:u.
 »ɢa mú:oren skrít,« j-jà:u.
 ən ta 'do na pót srè:ča pa pé:tílarja, k-je bi:u tá:kšen ku svét Tí:lix.
 »Jej,« je ré:ku, je ré:ku, »ví:,« je jà:u, »čú:jte, čú:jte, pù:jte 'do x me'ne,« j-jà:u.
 »Ja za'ki,« j-jà:u.
 An 'ta pé:tílar lá:čen, 'ne, pé:tílar lá:čen, mu-j poví:edu, 'ne.
 Je jà:u: »Lej,« j jà:u, »lej, se nají:eš tlè: pər 'men.«
 Mu-j dà:u za í:est, pé:tílar že dú:go nie í:edu mesá:
 »Jú:tre,« j-jà:u, »tù:ole,« j-jà:u, »vas našti:man, k-bo má:ša, 'ne, de vas našti:nam za své:teɣa Tí:lixa, de pójte 'ɣu utá:r, boš že uʒdəržu, 'ne, no ú:ro,« j-jà:u, »ti dá:n, boš í:edu tlè: pər me'ne,« j-jà:u, »še trí: dni: an en te velí:k žá:keí mó:ke ti dá:n.«
 »Ū:,« j-jà:u, »seví:ede,« j-jà:u, pé:tílar vesè:u, 'ne.
 Je 'šu 'ɣor, tí:, ɣa-j lepù:o namá:zu, kər ni 'meu bè: ..., ɣa-j s sá:dlan namá:zu, tí:ste ot pasè:t sá:dla, 'ne. An 'ta, ɣ'lix tà:kšen je bi:u ku svét Tí:lix. J-jà:u:
 »Bót zamá:kñen,« j-jà:u, »əldi:e bodo,« j-jà:u, »bó:jo zamá:kñeni,« j-jà:u, »če takolè: 'ki nardí:š,« j-jà:u, »sa na bó:jo ví:edli, 'ne, se 'jem bo zdí:elo, 'ne.«
 En, pú:obič, zá:čne má:ša, je pəržɣà:u kandè:le, 'ne, je pəržɣà:u kandè:le an 'ta, kandè:le so ɣa pek'le, 'ne. Je bi:u 'va ..., je bi: s sá:dlan namà:zan, so mú:xe 'ɣo po 'nen xodí:le. An 'ta lepù:o 'ɣor, əldi:e so ɣlé:dli:
 »Ma kár-j 'dons své:temu Tí:lixu,« 'ne, »de mà: 'vas, de-j 'vas od mù:x,« 'ne, šərše'ni okò:u íe'ɣa brenčá:l en ɣaspù:ot je pri:ɣdu, de:
 »S'ta poxù:jš ...«, de, »s'ta pokvã:rjeni, poxujšù:jeta drú:ɣe. Če na ... se na pobù:ojšata, de na bó:ta bù:ojš, nas bo svét Tí:lix zapù:stu.
 »Na bon,« j-ja, »čá:ku pobù:ojšańa,« an 'ta j sko'ču 'uon z utá:rja an damó:u, 'uon s cí:erkve uté:ku. An 'ta əldi:e ərjú:l, tulí:l, š'li, ɣaspù:ot le'teu, 'ne, de-j b'la ob momé:ntu cí:erku prá:zna. Ū'se tí:ste žbri:nčle, k-so predà:jal, ũ'se-j letí:elo, ũ'se-j pù:stlo, ũ'se ũ'se-j letí:elo. En 'ta mé:žnar je ví:edu, mé:žnar je ví:du, je bi:u tí:xo. 'Ta ní:e bè:dnemu prá:vu, 'ne. An pé:tílar ní:e mà:j 'vič pər'su, de mu ní:e blù:o trí:eba ne trí: dni: í:est mu dá:t an mó:ko, žá:kíla, 'ne.

Zaključek

Govor vasi Jevšček pri Livku spada v okvir nadiškega narečja slovenščine, to pa v beneško-kraško skupino zahodnih slovenskih narečij. Najznačilnejše glasovne spremembe, preko katerih je iz izhodiščnega splošnoslovenskega fonemskega sestava (Logar 1981a) nastal fonemski sestav jevškega govora, je z zgodovinskoglaslovnega stališča na osnovi relativne kronologije njihovega nastanka in posledično njihove zemljepisne razširjenosti na slovenskem jezikovnem

ozemlju (Rigler 1963) mogoče razdeliti na zahodnoslovenske, beneško-kraške, splošnonadiške in nesplošnonadiške.

Zahodnoslovenske značilnosti so: 1. issln. * \bar{e} /* \bar{o} > *i*/*e*/*u*/*o* (Jevšček *lives, si:enca, mlí:eko; bù:oh, mesù:o*, rod. mn. *otrú:ok*), skupno s severnimi slovenskimi narečji; 2. zgodnje podaljšanje issln. kratkih akutiranih samoglasnikov v nezadnjem besednem zlogu in posledično npr. sovpad odrazov issln. * \bar{e} in issln. * \bar{e} - (Jevšček *cí:esta, lí:eto*, rod. ed. *orí:exa*), skupno z južni slovenskimi narečji; 3. issln. * \bar{a} /* \bar{a} - > *a*: (Jevšček *dà:n, bolà:n, pá:sjî*), skupno z južnimi slovenskimi narečji.

Beneško-kraška značilnost je pozno raznosnjenje psl. nosnih samoglasnikov * \bar{e} /* \bar{o} in posledično njuna (prvotna) široka odraza z odsotnostjo udvoglašenja: issln. * \bar{e} /* \bar{e} - > *e*: (Jevšček *desét, ylé:dat, pé:ta, ré:p* ~ obsoško (Robič, Kred, Potoki) *desét:t, yl'é:dat, p'é:ta, r'é:p*); issln. * \bar{o} /* \bar{o} - > *o*: (Jevšček *yó:ba, mó:ka, mò:š, zò:p* ~ obsoško (Robič, Kred, Potoki) *yx^uó:ba, m^uó:ka, m^uó:š, z^uó:b*).

Splošnonadiške značilnosti so: 1. prisotnost (podedovanih) tonemskih nasprotij in odsotnost naglasnega umika tipa issln. **sestrà, *kozà, *màglà* > **sèstra, *kòza, *màgla* (Jevšček *sest'ra, ko'za, may'la* ~ briško (Šmartno) *sè:stra, kò:za, mò:hla*); 2. odsotnost naglasnega umika tipa issln. **sěno* > **sěno* (Jevšček *senù:o*, tož. ed. *uodò*: ~ tersko (Subid) *sé:no*, tož. ed. *uó:dq*) ter naglasnih pomikov tipa issln. **zímà* > **zīmā* (Jevšček *mó:ka, zí:ma* ~ tersko (Subid) *mo'ka, zi'ma*) in issln. **jūžina* > **jūžina* (Jevšček *dí:elat, jú:žna* ~ tersko (Subid) *die'latə, ju'žna*).

Nesplošnonadiške značilnosti so: 1. issln. **-m* > *-n* (Jevšček *di:elan, pod bri:eyan* ~ Livek *di:elam, pod bri:eyam*); 2. issln. * \bar{u} /* \bar{u} > *u*/*u*: (Jevšček *ù:k, ú:na* ~ Livške Ravne *vù:k, vù:na*); 3. issln. **l* > *l̥* (Jevšček *klú:č, pù:olé* ~ Ošnje *kjú:č, pù:qje*); 4. issln. **u* > *v* v položaju pred nezadnjim samoglasnikom (Jevšček *ví:det, 'velk, vâ:s, pod vasjó*: ~ Livek *bí:det, 'belk, uâ:s, pod uasjó*:); issln. **u* > *f* po onemitvi sledečega sprednjega samoglasnika (Jevšček *pòrf, prá:fca* ~ Livek *pòrp, prá:pca*); 5. issln. * \bar{a} /* \bar{a} - > \emptyset (Jevšček *'konc, 'velk* ~ Ošnje *ko'nac, ve'lik*); issln. * \bar{a} > \emptyset (Jevšček *xlà:pc, pí:esk* ~ Ošnje *xlà:pac, piésak*). Govor izkazuje relativno majhno stopnjo t. i. sodobnega samoglasniškega upada (popolnoma lahko onemita samo * \bar{a} /* \bar{a} - in **l̥*/**l̥*), ki pa je večja kot v nadiških govorih, ki ne mejijo na obsoško narečje (Ošnje).

V govoru Jevščka je v besedi *sá:dlo* < psl. **sǎdlo* ter morda v krajevnih imenih *Sed'lo* < **sedló* in *Stá:re sed'lo* < **stároje sedló* ohranjen psl. soglasniški sklop **dl*, ki je v slovenščini splošno znan v ziljskem narečju, v ostankih pa tudi v ostalih koroških slovenskih narečjih (Ramovš 1924, 195–197). V posameznih besedah (in v omenjenih krajevnih imenih) se ta soglasniški sklop ohranja tudi v obsoškem narečju, in sicer tako v bovškem (Bovec *jé:du/jédla* 'jelka', *sá:dlo, sí:dlo*; Ivančič Kutin 2007) kot v kobariškem podnarečju (Libušnje *sádlq*; Pleteršnik 1894/95).

Literatura

Bezljaj, France, 1976, *Etimološki slovar slovenskega jezika. Prva knjiga. A–J*, Ljubljana.

- Bezljaj, France, 1982, *Etimološki slovar slovenskega jezika. Druga knjiga, K–O*, Ljubljana.
- Bezljaj, France, 1995, *Etimološki slovar slovenskega jezika, Tretja knjiga. P–S*, dopolnila in uredila Marko Snoj in Metka Furlan, Ljubljana.
- Bezljaj, France, 2005, *Etimološki slovar slovenskega jezika. Četrta knjiga, Š–Ž*, avtorji gesel France Bezljaj, Marko Snoj in Metka Furlan, uredila Marko Snoj in Metka Furlan, Ljubljana.
- Дыбо, В. А., 1981, *Славянская акцентология*, Москва.
- Дыбо, В. А., 2000, *Морфологизованные парадигматические акцентные системы*, Москва.
- Furlan, Metka, 1991, Slovensko *slīma* [ʃaliua, plouagne] (Alasia) in srbohrvaško *slīm* (Žumberek) – novo gradivo za slovansko-germansko izogloso **slīmь* : **slīma-*, *Jezikoslovni zapiski* 1, Ljubljana, 25–30.
- Ivančič Kutin, Barbara, 2007, *Slovar bovškega govora*, Ljubljana.
- Logar, Tine, 1951, Obsoško-nadiška dialektična meja, *Slavistična revija* 4, Ljubljana, 223–237, ponatis v Logar 1996, 137–147.
- Logar, Tine, 1981a, Izhodiščni splošnoslovenski fonološki sistem, *Fonološki opisi srpskohrvatskih/ hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, ur. Pavle Ivić idr., Sarajevo, 29–33, ponatis v Logar 1996, 243–247.
- Logar, Tine, 1981b, Osnje pri Sv. Lenartu (Osgnetto; OLA 2), *Fonološki opisi srpskohrvatskih/ hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, ur. Pavle Ivić idr., Sarajevo, 41–46, ponatis v Logar 1996, 254–258.
- Logar, Tine, 1981c, Šmartno v Brdih (OLA 4), *Fonološki opisi srpskohrvatskih/ hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, ur. Pavle Ivić idr., Sarajevo, 53–58, ponatis v Logar 1996, 264–269.
- Logar, Tine, 1996, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, uredila Karmen Kenda-Jež, Ljubljana.
- Pleteršnik, Maks, 2006 (1894/95), *Slovensko-nemški slovar*, Transliterirana izdaja, Ljubljana. [elektronska različica]
- Ramovš, Fran, 1924, *Historična gramatika slovenskega jezika II, Konzonantizem*, Ljubljana.
- Ramovš, Fran, 1935, *Historična gramatika slovenskega jezika VII, Dialekti*, Ljubljana.
- Ramovš, Fran, 1936, *Kratka zgodovina slovenskega jezika*, Ljubljana.
- Ramovš, Fran, 1950, Relativna kronologija slovenskih akcentskih pojavov, *Slavistična revija* 3, Ljubljana, 16–23.
- Ramovš, Fran, 1952, *Morfologija slovenskega jezika*, Ljubljana.
- Ramovš, Fran, 1971, *Zbrano delo I*, uredila Tine Logar in Jakob Rigler, Ljubljana.
- Ramovš, Fran, 1997, *Zbrano delo II*, uredil Jože Toporišič, Ljubljana.
- Rigler, Jakob, 1963, Pregled osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu, *Slavistična revija* 14. 25–78.

- Rigler, Jakob, 1970, Akcentske variante I, *Slavistična revija* 18, Ljubljana, 5–15, ponatis v Rigler 2001, 320–328.
- Rigler, Jakob, 1971, Akcentske variante II, *Slavistična revija* 19, Ljubljana, 1–12, ponatis v Rigler 2001, 329–338.
- Rigler, Jakob, 1978, Akcentske variante III, *Slavistična revija* 26, Ljubljana, 365–374, ponatis v Rigler 2001, 338–346.
- Rigler, Jakob, 2001, *Zbrani spisi I: Jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*, uredila Vera Smole, Ljubljana.
- Snoj, Marko, ²2003, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika* I–V, 1970–1991, Ljubljana. [elektronska različica]
- Slovenski pravopis*, 2001, Ljubljana. [elektronska različica]
- Stang, Christian S., 1957, *Slavonic Accentuation*, Oslo.
- Šekli, Matej, 2006, Tersko narečje v kraju Subid / Il dialetto sloveno del Torre nel paese di Subit, *Terska dolina / Alta Val Torre / Val de Tor, Terska dolina v besedi, sliki in pesmi Viljema Černa*, ur. Milena Kožuh, Celje, Gorica, 161–187.
- Šivic-Dular, Alenka, 1998, Kontrakcija v slovanskih jezikih (V kontekstu poznopraslovenskega akcentskega pravila), *Slavistična revija* 46/1–2, Ljubljana, 5–43.
- Toporišič, Jože, 1992, *Enciklopedija slovenskega jezika*, Ljubljana.
- Toporišič, Jože, ⁴2000 (¹1976), *Slovenska slovnica*, Maribor.

Krajšave:

daj. = dajalnik; dv. = dvojina; ed. = ednina; im. = imenovalnik; issln. = izhodiščni splošnoslovenski; mest. = mestnik; m = moški spol; mn. = množina; nad. = nadiški, nadiščina; or. = orodnik; os. = oseba; popsl. = popraslovenski; psl. = praslavanski, praslavanščina; rod. = rodilnik; s = srednji spol; spl. sln. = splošnoslovenski; tož. = tožilnik; ž = ženski spol.

A Phonological Description of the Local Dialect of Jevšček near Livek of the Nadiško Dialect of Slovenian

Summary

The local dialect of Jevšček, located near Livek, is part of the Nadiško (Nadiža/Natisone) dialect of Slovenian, which enters to the Beneško-Kraško (Benečija-Kras) group of the Western Slovenian dialects. The most characteristic sound changes, by means of which the phonemic system of Jevšček dialect evolved from the Original Common-Slovenian (OCSln.) phonemic system (Logar 1981a), can be divided, from historical-phonological point of view on the basis of relative chronology nad consequently their geographical expansion on the Slovenian language territory (Rigler 1963), into three groups, i. e. Western Slovenian, Beneško-Kraško, Common-Nadiško and Non-Common-Nadiško sound changes.

*The Western Slovenian characteristics are as follows: 1. OCSln. *ě/*ō > i:e/u:o (Jevšček li:es, si:enca, mlí:eko; bù:oh, mesù:o, gen. pl. otrú:ok), common also to the Northern Slovenian dialects; 2. early lengthening of OCSln. short acuted*

vowels in a non-final syllable and consequently merger of OCSln. *ě and OCSln. *ě̄-, for instance (Jevšček cí:esta, lí:eto, gen. sg. ori:exa), common also to the Southern Slovenian dialects; 3. OCSln. *ǣ/*ǣ̄- > a: (Jevšček dà:n, bolà:n, pá:sji), common also to the Southern Slovenian dialects.

A **Beneško-Kraško** group characteristic is the late denasalization of the Proto-Slavic nasal vowels *ǣ/*ǣ̄ and consequently their (original) wide reflexes with absence of monophthongization: OCSln. *ǣ/*ǣ̄- > e: (Jevšček des'et, γl'é:dat, pé:ta, ré:p ~ Obsoško dialect (Robič, Kred, Potoki) des'é:t, γl'é:dət, p'é:ta, r'é:p); OCSln. *ǣ̄/*ǣ̄- > o: (Jevšček yó:ba, mó:ka, mò:š, zò:p ~ Obsoško dialect (Robič, Kred, Potoki) γx'ó:ba, m'ó:ka, m'ó:š, z'ó:b).

The **Common-Nadiško** characteristics are as follows: 1. the presence of (inherited) tonal positions and the absence of accent retraction of the type OCSln. *sestrā, *kozā, *māglā > *sèstra, *kòza, *màgla (Jevšček sest'ra, ko'za, maγ'la ~ Briško dialect (Šmartno) sè:stra, kò:za, mà:hla); 2. the absence of the accent retraction of the type OCSln. *sēnō > *sèno (Jevšček senù:o, acc. sg. yodò: ~ Tersko dialect (Subid/Subit) sé:no, acc. sg. yó:də) and of the accent advancement of the types OCSln. *zīmā > *zīmã (Jevšček mó:ka, zì:ma ~ Tersko dialect (Subid) mo:'ka, zi:'ma) and OCSln. *jūžina > *jūžina (Jevšček dí:elat, jú:žna ~ Tersko dialect (Subid) die'latə, ju'žna).

The **Non-Common-Nadiško** characteristics are as follows: 1. OCSln. *-m > -n (Jevšček di:elan, pod bri:eyan ~ Livek di:elam, pod bri:eyam); 2. OCSln. *u̅/*u̅̄- > u:/u: (Jevšček ù:k, ú:na ~ Livške Ravne vù:k, vù:na); 3. OCSln. *í > í (Jevšček klú:č, pù:olé ~ Ošnje/Osgnetto kjú:č, pù:je); 4. OCSln. *u > v in the position before non-back vowels (Jevšček ví:det, 'velk, và:s, pod vasjó: ~ Livek bí:det, 'belk, uà:s, pod uasjó:); OCSln. *u > f after loss of the following front vowel (Jevšček p̄arf, prá:fca ~ Livek p̄arp, prá:pca); 5. OCSln. *-ǎ/*-ǎ̄ > ø (Jevšček 'konc, 'velk ~ Ošnje ko'nac, ve'lik); OCSln. *-ǎ > ø (Jevšček xlà:pc, p̄iesk ~ Ošnje xlà:pac, piēsak). The local dialect reflects a relatively small degree of the so called modern vowel reduction (only *ǎ/*-ǎ̄ and *i̅/*-i̅̄ can be fully dropped), which is nevertheless higher than in the Nadiško local dialects not bordering to the Obsoško dialect (Ošnje).

In the local dialect of Jevšček, the Proto-Slavic consonant cluster *dl is preserved in the word sá:dlo < PSI. *sádlo and, maybe, in the toponyms Sed'lo < *sedlō and Stà:re sed'lo < *stároje sedlō. This cluster is generally preserved in the Ziljsko dialect of Slovenian and occurs in other Carinthian Slovenian dialects as well (Ramovš 1924, 195–197). In single words (and in the above cited toponyms), this cluster is also retained in the Obsoško dialect, both in Bovec (Bovec jé:du/ jé:dla, sá:dlo, š'í:dlo; Ivančič Kutin 2007) and Kobarid subdialects (Libušnje sádlo; Pleteršnik 1894/95).

Matej Šekli

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Aškerčeva c. 2, 1000 Ljubljana
matej.sekli@guest.arnes.si